

tember 11.-én „prima causa“ miatt sessiot tartanak a főiskola professorai, a melyre tizenegy diákot idéznek meg. Ezek között van Szabó László is, a ki *ekkor a második évi bölcséleti cursust végzi*. Mind a tizenegynek ugyanaz a vétké: „preces scholares neglexerunt“. Nem vettek részt az esteli imádkozáson. E miatt a tanács elé kerülnek. A senior Farkas János, a contrascriba Szilágyi Gábor volt (a ki, mint Balogh úr írja, később szintén tanár lett és a Csonkai-pörnek is egyik hírhedt okozója). Kivülök, a primariuson és az összes köztanítókon kívül négy professor is résztvett ezen a session: Szatmári István és Varjas János, a theologiai kar- és Hatvani István és Sinai Miklós, a filozófiai kar tanárai. Az ítélet marasztaló volt, mint ma mondanók. A tizenegy diákot, köztük Szabó Lászlót „lege secunda de stud. schol.“ 3—3 dénár fizetésére ítélték. Ez azonban, úgy látszik, csak a kisebb vétké volt költőnknek. — Ugyanez a sessio még egyszer megidézte őt három társával együtt, a miért tóga nélkül mertek járni: „distincte prae foribus sederunt.“ Mind a négyen „lege tertia de stud. schol. — admoniti sunt.“

Amnyi tehát ezek után bizonyos, hogy Szabó 1783-ban és 1784-ben a filozófiai facultáson volt. Hallgatta Sinai Miklóst, a ki a történetet és a klasszika-filológiát adta elő ékes latin szavakkal; tőle tanulta Homeros, Horatius, Ovidius szeretetét; az ő óráin kezdett verselgetni is. És hallgatta a tudós Hatvani Istvánt, ezt a bővös mondákkal övezett, kiváló professorát a debreczeni kollégiumnak, a ki, míg egyrészt a matezis igazságait bizonyította, másrészt a bölcséleti órákon éppen olyan, sőt talán nagyobb buzgalommal és lelkesedéssel magyarázgatta tanítványainak, köztük költőnknek is, a metafizika rejtelmes, kétes törvényeit.

Hogy Szabó kérte-e és megkapta-e bizonyítványát, arról nincs semmi följegyzés. Lehet, hogy 1785-ben (mikor a tizenkétéves Csonkai is átlépi a főiskola ódon kapuját,) tényleg theológiára megy át és azt hallgatja 1786-ban is, mikor II. József kinevezi a nagyváradi „nemzeti iskola“ tanítójává. Hittudományi tanulmányait semmi esetre sem fejezte be. És, azt hisszük, nem is kezdte el. Legalább is valószínűtlen, hogy a kit azért büntetnek meg, mert az esti imán minden különösebb ok nélkül nem vesz részt, egy év múlva theologus legyen. II. József kinevezése bizonynyal a filozófiai fakultáson érte őt.

Gálos Rezső.

Gróf Mikó Imre emlékünnepe.

Az Erdélyi Múzeum-Egylet nagynevű alapítójának, gr. Mikó Imrének emlékére kegyeletes ünnepélyt tartott nov. 5.-én, születésének századik évfordulója alkalmából.

Az ünnepély az egyetem dísztermében folyt le, díszes közön-

ség s számos tudományos, irodalmi és közművelődési egyesület képviselője jelenlétében.

Gr. Esterházy Kálmán elnök a következő beszéddel nyitotta meg :

Tisztelt emléket ünneplő közgyűlés !

Hidvégi gróf Mikó Imre születése százados évfordulójának emlékét méltónak tartja az Erdélyi Múzeum-egyesület is megünnepelni, legnagyobb alapítójának és első elnökének dicsőítésével.

Az elnyomatás politikai sötétségében tespedett a nemzeti lét, midőn az erdélyi részek hazafiai élén gróf Mikó Imre a nemzeti művelődés szövetségét gyűjtötte meg, hogy világosságot terjeszsen, hogy a nemzeti létnek irányt adjon, csüggedéstől menten tevékenységével tartalmat nyerjen, erőt, létének fentartásáért való küzdelmében.

Ő, ki nemzetünk történelmét búvárolta, hogy hazájának, nemzetének, ez idő szerint szolgálhasson; azt vallotta mesterének és abból merítette politikai filozofáját: azt a magasabb rendű elvet, mely a politikának úgyszólván misztériuma, a nemzeti államcélzét alapelvét.

A történelemtől klasszikus műveltséggel ő is vallotta, hogy az Cicero-ként: a századok kortársa, az igazság fáklánya, lelke az emlékek, mestere az életnek. Nemes szívvel, józan észszel hirdette gróf Mikó, hogy művelődés híján szolgaságba süllyed a nemzet; a közügy iránti szeretet híján elalél; barátság és egyetértés híján bomladozni kezd; munka nélkül in-ségre jut; takarékoság nélkül koldús; méltóság és büszkeség nélkül elnyomatik.

Mindezt akkor hirdetni, politikai erkölcs és bátorság volt. És a kiknek hirdette, mélységesen megértették azon erkölcsi erőt, mely a nemzeteket fentartja és ez adta azon lelkes erőtehetséget — energiát — mely a gróf Mikó alapító tettei által feléledt.

Mai ünneplésünkkel azoknak az emléket is földézzük és megbeesül-jük, kik hívó szavára, áldatlan viszonyok közt, valóban nagy hazafias áldozatkészséggel segítettek megalapítani az Erdélyi Múzeum-egyesületet.

A mily nagy volt az áldozatkészség, oly nagynek kell lenni a mi kegyeletünknek, melylyel emlékeket őrizzük; ezzel egyetünket is megbe-csüljük és tesszük hazafiassá annak érdekében folytatott munkásságunkat.

A hazafias szellem, a mely az Erdélyi Múzeum-egyesületnek életet adott, a tudományos lélek, mely azt fejlesztette, hatványozva kell, hogy tovább is fentartsa, csak így felelhetvén meg azon kulturhivatásnak, mely a magyar nemzet életében, különösen itt, az erdélyi részekben, számottevő fel-sőbbségének alapja.

Mindazokat, kik megjelenésükkel, képviseltetésükkel emlékünnepe-
ket díszítik, hazafiasan üdvözölve, az Erdélyi Múzeum-egyesület ünne-
pélyes közgyűlését ezennel megnyitom.

A megnyitó beszéd után *dr. Erdélyi Pál* olvasta fel emlék-
beszédét, gr. Mikó Imre életéről és működéséről, melyben a nagy-

nevű alapítónak nagyszabású közéleti szereplését, áldásos, culturalis működését és az Erdélyi Múzeumegylet megalapítása által a nemzeti közművelődés terén szerzett nagy érdemeit méltatta. (Az emlékbeszéd külön füzetben kinyomatva kiosztatott.)

Az üdvözlő levelek és táviratok felolvasása után elnök a díszülést bezárván, a közönség a Múzeum-kertbe vonult ki s ott folyt le az ünnepély második része

Gr. Mikó Imre szobrának megkoszorúzása.

A M. Tud. Akadémia koszorúját *Csengeri* János, a kolozsvári egyetemét *Szabó* Dénes rector, a M. Történelmi Társulatát *Szádeczky* Lajos, az Erdélyi Múzeumegyletét *Apáthy* István tette le, Mikó Imre emlékét dícsőítő beszédek kíséretében.

Jelentés

a Kovács Sámuel-féle balladapályázatról.

A Kovács Sámuel-alapból kitűzött balladára vagy evvel rokon kisebb költői elbeszélésre három pályamű érkezett.

1. sz. A lippai nászéj. Jelígeje: A hajnal lemosolyg a Várterére, Törököknek bosszujára, Szégyenére. (Tompá.)

2. sz. Lantos diák. Jelígeje: Hic fuit Mathias rex.

3. sz. Both vára. Jelígeje: Nem fajult el még a székely vér. (Petőfi.)

Mindhárom költői elbeszélés. Mindhárom jóra való munka. De a 3. sz. minden valószínűség szerint fiatal, még ki nem forrott egyéniségű és technikájú író műve. Szép, jó rímei mellett feles számmal vannak gyengék, pl. gyermekét — övezték, hangja esendült — legényke ült, egy lány — talány, földön — tövön, elő — erdő, málnát — melódiát, szempilláit — szárnyait, vele — szerelme, lelkük — esküvésük, ellen — levelen, utcapor — és Gábor, egymást — vallomást. Van benne ilyen furcsa metaphora:

Ott hagytak egy fájó, égis érő sebet.

Helytelenül használja az *uralja* szót, így:

S most a székely földet, vérrel ázott földet,
Dicsőn, szennytelenül utódjuk uralja.

Szerkezetére is rá fér a tökéletesbülés. S bár a leírás idegen kéz másolata, de az író felelős érte s nem volna szabad ilyen gondatlanul kibocsátani kezéből. De ha — feltevéseünk szerint — valóban fiatal író munkája, tőle még derekas dolgokat várhatni.

A más kettő igazi íróember műve. Ám az 1. számú, a mely egy történeti adomát dolgoz fel, apróbb történeti hibákban jeledzik. Így az író azt hiszi, hogy a beglerbég alárendeltje a basának s csak úgy *szolgám*-nak